

A Nyheter

1 8 5 7

C

FRÅN ACKORDSCENTRALEN • NR 3 2025

Juridik + AI = sant

Sidan 3-5

Nya verktyg hos Bolagsverket

Samarbetet med andra myndigheter har intensifierats. Sid 6-7

Ingen Chapter 11-trend i sikte

På kort tid valde tre svenska storföretag att ansöka om konkurs-skydd i USA. Sid 8

Miljön i konkurs

Vad händer när ett företag som förorenat miljön går i konkurs? Sid 9

VD HAR ORDET

Northvolt-konkursen är på många sätt unik

Trendspaningen har fått stå tillbaka den här gången. Orsaken stavas Northvolt. Under sommaren hade jag stundtals önskat att jag haft en AI-funktion som kunde vikariera för mig och mina kollegor. Å andra sidan har jag själv känt mig som en AI-robot i kontakterna med media – samma frågor, samma svar, gång på gång.

”Köpeskillingen är inte offentlig.”

”Det är inte min uppgift att spekulera i vilken köpare som bäst kan återstarta verksamheten.”

”Orsaken till att bolagen gick i konkurs kommer behandlas i förvaltarberättelserna.”

”Nej, konkursbona har inte fått något ekonomiskt stöd från regeringen.”

Listan kan göras lång, och repetitionen har ibland känts nästan programmerad.

Northvolt-konkursen är på många sätt unik. Det hör inte till vanligheterna att en svensk konkurs blir en världsnöhet, men frågor har strömmat in bland annat från Der Spiegel, Financial Times, Bloomberg och New York Times. Redan nu, mindre än ett halvår senare, finns böcker som behandlar vägen mot konkurserna. Det säger något om både bolagets symbol-

värde och om det globala intresset för den gröna omställningen.

Det har minst sagt varit ett spännande halvår – ibland kanske lite väl spännande. Northvolt-ärendet kommer vi att återkomma till i senare nummer, för det innehåller enormt många frågor som förtjänar fördjupning.

Framåt återstår frågan: är konkursvägen över? Historiskt har det ofta börjat med ett stort antal mindre konkurser, och i slutet av cykeln följer de större bolagen – de som normalt sett har större uthållighet. Konjunkturen stampar fortfarande, men kanske ser vi nu en ljusning i form av färre konkurser.

Och faktiskt – i början av september kom ny statistik från kreditupplysningsföretagen som visar att antalet konkurser nu minskar för andra månaden i rad. Kanske är det den ljusglimt många har väntat på.

Trevlig läsning!

Mikael Kubu

Vd och koncernchef Ackordscentralen

A
1 8 5 7
C

Redaktion

Hans Ödén hans.oden@ackordscentralen.se
Mikael Kubu mikael.kubu@ackordscentralen.se
Anette Norling anette@creative-word.se

Produktion

Creative Word/Formatiina

Text

Lena Lidberg
Anette Norling
Hans Ödén

Layout

Tiina Kinnunen

Foto

Sid 1: Karl Gabor
Sid 3: Unsplash
Sid 4: Karl Gabor
Sid 5: Karnov Group | MSA | Domstolsverket
Sid 6: Anders Thorsell
Sid 8: MSA
Sid 9: Lasse Blom
Sid 10: Pexels Pixabay
Sid 11: Northvolt Press

Ansvarig utgivare

Hans Ödén

Tryck

EO Grafiska AB

Ackordscentralen har sedan 1857 återskapat värden i företag med ekonomiska problem och är en av Sveriges äldsta näringslivsorganisationer. Idag intar vi en ledande position inom vårt verksamhetsområde.

Verksamheten bedrivs från våra kontor i Stockholm, Göteborg, Malmö, Borås, Umeå och Kristianstad.

Vår ägare är den oberoende Stiftelsen Ackordscentralen.

ackordscentralen.se

REKONSTRUKTION, KONKURS OCH OBESTÅND

Vi hjälper stora som små företag med betalnings- eller lönsamhetsproblem att utveckla, förbättra eller rekonstruera verksamheten. **Läs mer om oss och våra tjänster:** ackordscentralen.se/vara-tjanster/

Juridik + AI = sant

LENA LIDBERG

.....

Juristbranschen kan bli ett av de områden som påverkas mest av generativ AI. De senaste åren har innovationerna inom "legal tech" accelererat. Malin Gardberg, doktor i nationalekonomi, uppmanar framför allt högutbildade kvinnor att lära sig AI-verktygen.

.....

Generativ AI är den form av artificiell intelligens som kan generera nytt innehåll från befintliga data. Genom maskininlärning kan AI-modellerna hitta mönster och strukturer som utmynnar i nya data, texter, bilder, videor eller liknande.

– Generativ AI kommer att påverka näringsliv och arbetsmarknad på ett helt annat sätt än datorisering och robotisering. För första gången handlar det nu om automatisering av arbetsuppgifter inom yrken som oftast är kopplade till höga, akademiska utbildningar, säger Malin Gardberg, doktor i nationalekonomi och forskare vid Institutet för Näringslivsforskning, IFN.

På nära håll följer hon utvecklingen inom generativ AI. Revisorer, redovisningsekonomer, psykologer och

affärskonsulter hör till de yrkeskategorier där den nya tekniken väntas få stor effekt. Detsamma gäller jurister.

– Allt tyder på att juristbranschen är en av de sektorer som kommer att påverkas mest. Generativ AI kan till exempel hantera stora mängder text, granska avtal, skriva nya avtal, hålla sig uppdaterad om lagstiftningen och mycket annat, säger Malin Gardberg.

Jobb kan försvinna

Hon påpekar att yngre människor ofta är mer nyfikna på ny teknologi än vad äldre är. Samtidigt brukar, generellt sett, män ofta vara snabbare med att ta till sig tekniknyheter än kvinnor.

– Den grupp som just nu är mest exponerad mot generativ AI är högutbildade kvinnor. Därför är det särskilt viktigt för tjejer och kvinnor att lära >

MALIN GARDBERG

> sig de här verktygen. På sikt riskerar de annars att förlora jobben, förklarar Malin Gardberg.

Hon ser även en risk för att nyutexaminerade och juniora jurister kan bli ersatta av AI. Däremot finns det ett behov av seniora jurister som kan ansvara för den mänskliga översynen av AI-genererat material.

– AI kan hallucinera och göra fel. Då krävs det någon som kan granska materialet och ta ansvar för slutresultatet, påpekar Malin Gardberg.

Global konkurrens

Hon gissar att generativ AI har fått brett genomslag på arbetsmarknaden om kanske fem år. Teknikutvecklingen går snabbt, men själva tekniskiftet tar som alltid lite längre tid och medför stora investeringar och utbildningsinsatser.

– I många svenska ledningsgrupper finns det en stor försiktighet, vilket samtidigt är lite oroväckande. Generativ AI är ingen flyga och det räcker inte med att testa ChatGPT med vänsterhanden. Varje organisation behöver fundera på hur de nya tjänsterna kan komma till nytta just där.

Annars finns det risk för att internationella företag, även i juristbranschen, börjar plocka marknadsandelar i Sverige, säger Malin Gardberg.

Silicon Valhalla

När det gäller AI-innovationer och startup-bolag ligger Sverige däremot i täten. Ibland används samlingsnamnet ”Silicon Valhalla” för att beskriva den nordiska utvecklingen.

Även anrika Norstedts Juridik, som sedan 1823 har givit ut juridisk litteratur (inklusive Sveriges Rikes Lag) har numera en egen AI-tjänst, Juno AI. Förlagets ägare, Karnov Group, har ett AI-team vars kärna består av ett 30-tal personer i framför allt Sverige och Danmark.

– Norstedts Juridik var med och drev den första digitaliseringsvågen bland svenska jurister. Det skedde vid millennieskiftet när våra tryckta böcker började kompletteras med databaser. Nu befinner vi oss i ett ännu större tekniskifte, när databaserna kompletteras med AI-assistenter, säger Selcuk Ünlü, affärsutvecklingschef för den nordiska delen av Karnov Group.

Lagtexter och rättsfall

Juno är en av de största juridiska informationstjänsterna på den svenska marknaden. Här ingår bland annat två miljoner domar, 600 litteraturtitlar, lagkommentarer och andra publika rättskällor. I september i fjol lanserades Juno AI, som fick en flygande start. Här kan användarna ställa frågor inför till exempel klientmöten, rättsutredningar och överklaganden. AI-tjänsten svarar genom att hänvisa till lagtexter, liknande rättsfall eller fördjupningslitteratur.

– Mottagandet har överträffat alla förväntningar. Jag trodde inte att vi skulle uppfylla våra högt ställda kommersiella mål för tjänsten, men det gjorde vi. I 20 år har jag burit skägg, men den interna vadslagningen ledde till att jag fick raka av mig alltihop, berättar Selcuk Ünlü.

Bra grunddata

Utvecklingsarbetet fortsätter och nu i september lanseras en AI-tjänst speciellt utvecklad för kommuner.

– Juno AI används av jurister i både privat och offentlig sektor. Bland våra kunder finns allt från dom-

SELÇUK ÜNLÜ

JESPER YNGVESSON

MARKUS MILERUP

> stolar till affärsjuridiska byråer. Jag tror att framgången hänger samman med datakvaliteten. Vi har bra grunddata som har funnits sedan millennieskiftet, vilket underlättar algoritmernas arbete, säger Selcuk Ünlü.

Han är själv jurist i grunden och ser nu hur hantverket och juristrollen förändras.

– De mänskliga delarna blir nog kvar som en kärna. I framtiden får vi kanske se hur jurister får fokusera mer på det mänskliga mötet och mindre på vissa juridiska moment, tror han.

Labb på advokatbyrån

En av de advokatbyråer som satsar mycket på AI är Mannheimer Swartling. Jesper Yngvesson har titeln ”innovation advisor” och är sedan i fjol en av fyra medarbetare som ingår i teamet MSA Innovation. Under detta paraply finns bland annat en legal tech-inkubator i form av ett innovationslabb som inrättades redan 2019.

– Det går oerhört fort i den här branschen. På MSA vill vi vara med och forma de här nya produkterna och tidigt kunna testa dem internt, förklarar Jesper Yngvesson.

Drivkraften är att vässa arbetsprocesserna, öka effektiviteten och förbättra kvaliteten på rådgivningen. MSA Innovation nosar upp ny teknik, utvecklar egna lösningar, utbildar byråkollegorna och genomför tester och utvärderingar.

– Eftersom vi arbetar i en förtroendebransch lägger vi stora resurser på sekretess och IT-säkerhet. Det är en väldigt viktig fråga för oss, säger Jesper Yngvesson.

Snabbväxande bolag

MSA Innovation Lab har även ett nära samarbete med tre forskare från Chalmers, Handelshögskolan i Stockholm och Ekonomihögskolan i Lund. Ett av de åtta bolag som hittills har ingått i labbet är Troublemaker, som står bakom rättsutredningsverktyget Trubl. Mannheimer Swartling valde i fjol att förvärva Trubl, som i dag är byråns mest använda AI-tjänst. Ett annat, mycket uppmärksammat företag som inledde sin verksamhet i labbet är Legora, tidigare Leya. Legora utvecklar avancerade, generativa AI-verktyg som är avsedda att effektivisera juridiska processer.

– Allt började med tre duktiga killar i ett konferensrum på våning 12 hos oss. Nu är Legora ett av världens snabbast växande legal tech-bolag, konstaterar Jesper Yngvesson.

AI-maskning i domstol

Inom det svenska domstolsväsendet pågår också ett innovationsarbete kopplat till AI. Syftet är att hitta verktyg som ökar både effektiviteten och rättssäkerheten.

– Vi på Domstolsverket har tagit fram vissa riktlinjer och rekommendationer kring AI-användningen. Utöver

det är varje domstol en självständig myndighet med stort självbestämmande, säger Markus Milerup, enhetschef på Domstolsverkets IT-avdelning.

Förra hösten lanserade Domstolsverket en egenutvecklad maskningstjänst som samtliga domstolar och nämnder har möjlighet att använda. Med AI-hjälp går det betydligt snabbare än tidigare att maskera sekretessbelagda uppgifter i olika dokument. Slutdokumentet granskas alltid av en beslutsfattare.

– Det här sparar mycket tid, men ökar också kvaliteten. Nu minskar risken för att vi till exempel ska lämna ut en skyddad adress, framhåller Markus Milerup.

Många av innovationsförslagen kommer från medarbetare ute i verksamheterna. Domstolsverket fångar upp tipsen och undersöker bärkraften.

– I alla IT-sammanhang vill vi använda vår egen infrastruktur och inte hamna i molnet. Vi pekar också på vikten av att vara transparent i sin AI-användning och att agera etiskt och respektfullt. Ett av våra viktigaste ställningstaganden är att vi inte ska jobba med automatiserade beslut, understryker Markus Milerup.

Nya verktyg hos Bolagsverket

Sedan årsskiftet har Bolagsverkets nya, brottsförebyggande avdelning varit igång. Hittills har åtgärden "personlig inställelse" inte använts, men samarbetet med andra myndigheter har intensifierats.

De senaste åren har Bolagsverket fått flera ökade befogenheter i kampen mot penningtvätt och annan ekonomisk brottslighet. Ändringar i lagar och förordningar har kompletterats med nya instruktioner från regeringen, bland annat genom uppdateringar i regleringsbrevet.

Syftet är bland annat att minska risken för att företag används som brottsverktyg. Som exempel har Bolagsverket fått en tydligare roll med att kontrollera att uppgifterna i verkets register är korrekta, att förhindra att felaktiga uppgifter registreras och att stryka det som är oriktigt.

Många av Bolagsverkets nya verktyg fanns med som förslag i den särskilda utredningen "Bolag och brott" som leddes av Johan Danelius, justitieråd i Högsta domstolen.

Utredningen ledde fram till en proposition från regeringen som klubades igenom i riksdagen i november i fjol. Själva lagändringarna gäller från den 1 januari 2025.

Kort därefter presenterade Bolagsverket 24 åtgärder som ska bidra till att motverka bedrägerier och andra ekobrott.

– En av de största vinsterna med lagändringarna är att vi får ökade möjligheter att förbättra informationsutbytet och samverka med andra myndigheter, säger Bolagsverkets Therese Frennberg. >

LENA LIDBERG

> Ökad analys

Hon är chef för den brottsförebyggande avdelning som Bolagsverket tog i bruk vid årsskiftet. Här samlas resurser för att stärka insatserna mot ekonomisk brottslighet.

– Totalt är vi ungefär 65 personer fördelade på fem enheter, varav två kontrollenheter. Merparten av medarbetarna finns i Sundsvall, men vi har även några arbetsplatser i framför allt Stockholm, berättar Therese Frennberg.

Cirka 35 personer arbetar med att övervaka konkurser, likvidation och avvecklingar av företag. Resten av personalstyrkan har uppdraget att kontrollera och kvalitetsförbättra Bolagsverkets register. Avdelningen har också ansvar för två register. Det ena är registret mot penningtvätt. Det andra är registret för verkliga huvudmän, där till exempel banker och finanspolisen ska kunna ta reda på vem eller vilka som står bakom ett visst företag.

– Många av medarbetarna har haft samma eller liknande arbetsuppgifter hos oss sedan tidigare, men nu har vi stärkt vår analysverksamhet. Genom en samlad avdelning kan medarbetarna dessutom kompetenshöja varandra, konstaterar Therese Frennberg.

Själv är hon jurist i botten och har arbetat på Bolagsverket i tre år. Innan dess jobbade hon i 23 år på Skatteverket.

Personlig inställelse

En av lagändringarna innebär att Bolagsverket nu kan kräva personlig inställelse, det vill säga ett fysiskt möte, med den som anmäler en företrädare till verkets register eller med den som anmälan avser. Det går också att begära personlig inställelse vid kontroll av misstänkt oriktiga uppgifter i registren.

– Personlig inställelse förutsätter en stor insats och är den absolut sista åtgärden i vår verktygslåda. Oftast hinner det inte gå så långt, men det är bra att möjligheten finns. Vi har börjat hitta ärenden där vi skulle kunna gå denna väg, men än så länge har vi inte använt det här instrumentet, säger Therese Frennberg.

En annan förändring är att företagskapning har kriminaliserats. Därmed blir det straffbart att på falska grunder utge sig för att representera ett företag och att registrera oriktiga uppgifter hos Bolagsverket. Samtidigt har straffen skärpts för så kallade målvakter, alltså personer som står som formellt ansvariga för ett företag men som inte har någon faktisk kontroll över verksamheten. När det gäller årsredovisningar väntar utökade kontroller av brister, en höjning av förseningsavgifterna och obligatorisk inlämning även för ekonomiska föreningar.

Förhindra välfärdsbrott

Under året har Bolagsverket ökat sitt samarbete med bland annat

Skatteverket, Ekobrottsmyndigheten, länsstyrelserna, polisen och finanspolisen. Det blir också en förstärkt samverkan med domstolarna så att Bolagsverket tidigt får olika aviseringar därifrån. I Bolagsverkets uppdrag ingår även att motverka företagsinblandning i välfärdsbrottslighet. Genom samordnad registerkontroll ska det bli enklare att kontrollera och utesluta oseriösa leverantörer från offentliga upphandlingar.

– Vi har fått ansvar för att ta fram ett system för leverantörskontroll. Utvecklingen pågår under 2025–2027 och systemet ska tas i full drift 2028. Här ska upphandlare kunna få ett samordnat svar från bland annat Bolagsverket, Polisen, Skatteverket och Kronofogden, förklarar Therese Frennberg.

Parallellt fortsätter hon och hennes medarbetare att finslipa rutinerna på den brottsförebyggande avdelningen.

– När vi identifierar och motverkar oseriösa företag stärker vi samtidigt skyddet för seriösa företag, framhåller hon.

Bakgrund: Kritik från Riksrevisionen

I maj 2024 publicerades Riksrevisionens granskningsrapport "Statens tillsyn för att motverka penningtvätt – bristande omfattning och effektivitet". Här finns framför allt skarp kritik mot regeringen, vars styrning av tillsynen ses som alltför svag. Kritik riktades även mot de främsta tillsynsmyndigheterna. I granskningen ingick dessutom Bolagsverket, som har en viktig roll i det förebyggande arbetet mot penningtvätt. Riksrevisionen pekade på kvalitetsbrister i Bolagsverkets register över verkliga huvudmän.

Mer om Riksrevisionens rapport och vad som har hänt sedan dess finns att läsa i Ackordscentralen Nyheter nummer 1/2025:

<https://ackordscentralen.se/aktuellt/ackordscentralens-nyhetsarkiv/>

Ingen Chapter 11-trend i sikte

SAS, Intrum och Northvolt. På kort tid valde tre svenska storföretag att ansöka om konkursskydd i USA. Andreas Zettergren, partner och advokat på Mannheimer Swartling Advokatbyrå, tror dock att nästa svenska Chapter 11-ärende kan dröja.

ANDREAS ZETTERGREN

LENA LIDBERG

Först ut var flygbolaget SAS, som ansökte om rekonstruktion i USA i juli 2022. I samband med det blev "Chapter 11" ett omtalat begrepp även i Sverige. Namnet kommer från det kapitel i den amerikanska konkurslagstiftningen där denna typ av företagsrekonstruktion regleras. Chapter 11-förfarandet innebär att ett konkurshotat företag – under begränsad tid – får ett skydd mot sina fordringsägare. Styrelsen och ledningen fortsätter att ansvara för verksamheten, men under förfarandet ska företaget rekonstrueras eller avvecklas. Allt sker under översyn av en amerikansk konkursdomstol.

Att SAS valde att luta sig mot amerikansk lagstiftning var inte oväntat. Flera andra internationella flygbolag med stora fordringsägare och leasinggivare i USA hade tidigare haft framgång med samma metod.

– Under och efter pandemin utvecklades det nästan en sorts mall för hur man rekonstruerar flygbolag med hjälp av Chapter 11, konstaterar Andreas Zettergren på Mannheimer Swartling.

Ingen formell rättsverkan

Han är själv en av många advokater som arbetade med SAS-rekonstruktionen, som godkändes av en domstol i New York i mars 2024. Ett villkor i USA var dock att den amerikanska rekonstruktionsplanen skulle fastställas även i svensk domstol.

– En amerikansk rekonstruktions-

plan har inte formell rättsverkan i Sverige. Chapter 11-skyddet mot konkurs eller utmätning gäller inte här, vilket innebär att en borgenär kan gå till svensk tingsrätt och framföra sina krav här i stället. Därför behövs det även ett svenskt rekonstruktionsförfarande, påpekar Andreas Zettergren.

SAS genomgick den processen och fick den svenska rekonstruktionsplanen godkänd av Stockholms tingsrätt i juli 2024. Det blev slutpunkten för en framgångsrik rekonstruktion av SAS i både USA och Sverige.

– Att SAS lyckades i alla delar bidrog nog till att andra, svenska bolag med finansiella svårigheter blev intresserade av Chapter 11, säger Andreas Zettergren.

Framför allt gäller det finansbolaget Intrum, som också valde Chapter 11 som sitt huvudsakliga rekonstruktionsverktyg. I juli i år avslutades bolagets rekonstruktionsprocess i USA. Redan innan dess, i april, fastställdes den svenska rekonstruktionsplanen i Stockholms tingsrätt. Sammantaget är nu även Intrums rekapitalisering i hamn. Den svenska rekonstruktionen av både SAS och Intrum leddes av Ackordscentralens koncernchef Mikael Kubu.

Höga kostnader

Det tredje svenska företaget som satsade på Chapter 11 var batteritillverkaren Northvolt, som skred till verket i november i fjol. Syftet var bland annat att hitta nytt kapital i USA, men tiden var knapp och till sist fanns ingen annan utväg än att ansöka om konkurs vid Stockholms tingsrätt i mars i år.

– Efter Northvolts konkurs tror jag inte att det blir någon fortsatt trend kring Chapter 11 för svenska företag. Ett av skälen är att förfarandet är väldigt dyrt, vilket kan göra att borgenärerna får lägre utdelning, säger Andreas Zettergren.

En av anledningarna till att tre svenska bolag ändå vände sig västerut kan dessutom ha med tidpunkten att göra. Den 1 augusti 2022 togs den nya, svenska lagen om företagsrekonstruktion i bruk. Kanske fanns det en bild av att den svenska lagstiftningen var oprövad och inte hade hunnit sätta sig.

– Nu har det gått några år och situationen är annorlunda. Jag tycker att den svenska lagen fungerar väldigt bra. Från början bygger den på ett EU-direktiv, som i sin tur har tagit intryck av Chapter 11. Regelverken är inte identiska, men de liknar varandra, säger Andreas Zettergren.

Miljön i konkurs när förorenare inte kan betala

Vad händer när ett företag som förorenat miljön går i konkurs och det inte finns några pengar kvar till sanering? Det analyserar docenten Jonatan Schytzer i sin bok **Miljön i konkurs**, där han också ger konkreta förslag på hur man kan komma till rätta med problemet.

JONATAN SCHYTZER

ANETTE NORLING

Boken utgår från ett samhällsproblem där företag som har stora miljöskulder går i konkurs. Miljörätten bygger på att "förorenaren betalar", en princip som faller när förorenaren går i konkurs.

– Det innebär att miljön i praktiken försätts i konkurs, därav titeln på boken, säger Jonatan Schytzer.

Han menar att samhällsproblemet innehåller juridiska frågor som även blir teoretiskt intressanta när två rättsområden möts: å ena sidan miljö rätt, å andra sidan konkursrätt – två system med olika regler och värderingar.

– Ska man välja ett miljörettsligt eller konkursrättsligt sätt att formulera problemet? Det är både knepigt och intressant och i min forskning har jag försökt hitta sätt att förena perspektiven, säger Jonatan Schytzer.

Utmaningar för konkursförvaltare

För en konkursförvaltare kan miljöansvaret bli svårt att hantera. Konkursboet blir exempelvis ansvarigt för farligt avfall enbart genom att förvara det och ha rådighet över det, oavsett om det finns pengar i konkursboet att ta hand om det. Miljöskulderna försvårar därigenom konkursförvaltningen och kringgår förmånsrättsordningen, den

lagstadgade turordningen för vilken ordning borgenärerna ska ha betalt i konkurs.

– Det är en krock mellan två rättsområden. Förvaltaren får svårt att följa syftet med konkurslagen, eftersom miljöansvaret kan slå till utan att det finns pengar eller handlingsutrymme, säger Jonatan Schytzer.

Prioritet och säkerhet

Huvudfrågan i boken är "Hur ska förorenaren kunna betala även om den går i konkurs?". Ett förslag är att ge miljörelaterade krav prioritet enligt förmånsrättsordningen, så att saneringskostnader ska kunna betalas före andra skulder utan att det försvårar konkursförvaltningen. Forskning från bland annat USA visar att kreditgivare tar hänsyn till detta i sin riskbedömning.

– De justerar räntor eller kräver större säkerheter, och på det viset internaliseras kostnaden i verksamheten. Prioritet är ett sätt att tillse att förorenaren betalar, inte i själva konkurssituationen men däremot i förväg. Dessutom visar forskning att prioritet kan sänka föroreningar med mellan 12 och 30 procent, menar Jonatan Schytzer.

Ett annat förslag är skärpa krav på finansiella säkerheter, särskilt

i högriskbranscher som gruv- och avfallsindustrin som ådrar sig latenta miljöskulder. I många EU-länder finns redan krav som går längre än EU-rätten, men i Sverige släpar regelverket efter.

– Vi behöver striktare regler här. När säkerheter har ställts måste dessa också utvärderas löpande, påpekar Jonatan Schytzer.

Andra lösningar som diskuteras i boken är miljöförsäkringar, saneringsfonder och ett utökat ansvar för fastighetsägare.

En marknad som saknar skydd

Ett viktigt perspektiv i boken är att konkurs är en naturlig del av en fungerande marknadsekonomi snarare än relaterat till kriminalitet. Trots det saknas ofta beredskap för hur miljöskulder ska hanteras när företag går i konkurs. Här menar Jonatan Schytzer att synsättet behöver förändras.

– Vi måste sluta se miljöskulder som enbart ett resultat av brott. Konkurs är en del av ekonomin, inte ett undantag. Då måste vi ha system som fungerar när det händer, säger han.

Boken visar att med tydligare regler, prioritet för miljökrav och högre krav på säkerheter kan principen "förorenaren betalar" gälla även när företaget inte överlever.

En heltäckande guide till verkställighet

ACKORDSCENTRALENS SKRIFTSERIE

FREDRIK BENNDORF
NILS-BERTIL MORGELL
CLARENCE ELIASSONVAD HÄNDER
VID AVHYSNING,
HANDRÄCKNING
OCH ANNAN
VERKSTÄLLIGHET?NORSTEDTS
JURIDIK

Nu har ytterligare en bok publicerats i skriftserien – samarbetet mellan Stiftelsen Ackordscentralen och Norstedts Juridik. I boken **Vad händer vid avhysning, handräckning och annan verkställighet?** får läsaren en heltäckande bild över verkställighet; allt från hur man utverkar ett beslut till vad som händer efter verkställigheten.

ANETTE NORLING

Verkställighet innebär att ett beslut eller en dom genomförs i praktiken. Det kan handla om att någon ska betala en skuld, lämna tillbaka egendom eller lämna en bostad. Om det inte sker frivilligt kan Kronofogdemyndigheten kopplas in för att driva igenom beslutet. I dessa situationer uppstår både juridiska och praktiska frågor som kräver kunskap om ett omfattande regelverk.

Bakom boken står Clarence Eliasson, Nils-Bertil Morgell och Fredrik Benndorf som tillsammans har över 90 års erfarenhet från Kronofogdemyndigheten, Skatteverket och domstolsväsendet.

– Jag började på Kronofogdemyndigheten 1994 och har arbetat med i stort sett alla våra kärnverksamheter, från betalningsföreläggande till kvarstad och konkurrensverkställighet, berättar Clarence Eliasson.

Lång och bred erfarenhet tillsammans

Nils-Bertil Morgell har lång erfarenhet av obeståndsrätt, både vid Kronofogden och Skatteverket, och har tidigare författat lagkommentarer och juridiska artiklar. Fredrik Benndorf har varit verksam som kronofogde och processförare, och är numera pensionerad rådman.

Tillsammans har Morgell och Benndorf tidigare gett ut *Vad händer vid utmätning?* och *Vad händer vid konkurs?* – den senare tillsammans med Hans Ödén på Ackordscentralen. För Clarence Eliasson är det debut som författare.

– Förutom handböcker och annat jag skrivit inom ramen för min anställning är detta min första bok. Det har varit både inspirerande och roligt att skriva och jag kan absolut tänka mig att göra om det, säger Clarence Eliasson.

Brett innehåll med praktiskt fokus

Boken inleds med en beskrivning av Kronofogdemyndighetens roll, organisation och rätt att använda tvångsmedel. Därefter följer en fördjupning av olika verkställighetsåtgärder: utmätning, avhysning, avlägsnande, särskild handräckning, betalningssäkring, kvarstad och intrångsundersökningar, för att nämna några. Författarna lyfter även verkställighet inom ramen för konkurrenslagstiftningen – både enligt svensk rätt och EU-rätten – samt process- och förrättningskostnader, överklaganderegler och skadeståndsansvar.

Den är rikt illustrerad med rättsfall som gör regelverket mer kon-

kret. Clarence Eliasson nämner några avsnitt som särskilt lärorika; avsnitten om avhysning, handräckning, bevissäkring, kvarstad och platsundersökningar enligt konkurrenslagstiftningen.

Författarna hoppas att läsarna ska uppskatta bokens pedagogiska upplägg. Den beskriver steg för steg hur ett beslut, utslag eller motsvarande utverkas, hur verkställigheten går till, vilka kostnader som kan uppstå och hur man överklagar.

Vem har nytta av boken?

Boken vänder sig till jurister, ekonomer och andra rådgivare som advokater och redovisningskonsulter vars klienter kan bli föremål för olika typer av verkställigheter – till exempel en företagare som behöver avhysa en hyresgäst som inte betalat eller en advokat som vill få stopp på ett intrång i en fastighet.

– Den passar även bra som kurslitteratur på universitet och högskolor, säger Clarence Eliasson.

Boken fungerar både som ett uppslagsverk och som en praktisk handbok, vilket gör den till ett värdefullt stöd i alla ärenden där verkställighet kan bli aktuell.

Lyten köper Northvolts tillgångar i Sverige och Tyskland

Lyten, ledande inom litium-svavelbatterier, förvärvar Northvolts återstående tillgångar i Sverige och Tyskland – däribland batterifabriken i Skellefteå (Northvolt Ett), utvecklingscentret i Västerås (Labs) och anläggningen i tyska Heide (Drei). Även Northvolts immateriella rättigheter ingår i affären

– Jag är glad att vi slutligen hittat en köpare som vill driva vidare verksamheten och återuppta batteriproduktionen, säger konkursförvaltare Mikael Kubu.

Mikael Kubu framhåller att försäljningen inte hade varit möjlig utan extraordinära insatser från ett stort antal personer; medarbetarna från Northvolt, ett

25-tal medarbetare vid Ackordscentralens samtliga kontor, juridiska rådgivare från bland andra Cederqvist, Milbank och Lindahl, finansierarna, Scania, Skellefteå kommun, Business Sweden, svenska regeringen, facken och många fler.

Produktionen i Skellefteå och Västerås väntas återupptas omgående efter att affären slutförts.

FRÅGA AC

Jag har tidigare suttit i styrelsen i ett bolag som nu är försatt i konkurs. När tingsrätten fattade beslutet om konkurs var jag dock inte längre ledamot i styrelsen. Nu har jag fått en kallelse till ett bouppteckningssammanträde hos konkursförvaltaren. Måste jag inställa mig?

SVAR:

Konkursförvaltaren har begärt en så kallad fakultativ bekräftelse av dig, eftersom han eller hon har bedömt att du har kännedom om bolagets förhållanden. Om du inte inställer dig eller inställer dig och vägrar att bekräfta bouppteckningen kan konkursförvaltaren begära att du ska beediga den under ett edgångssammanträde vid tingsrätten. Under ett sådant sammanträde prövar tingsrätten om du mot din vilja ändå är skyldig att beediga bouppteckningen. Sammanfattningsvis blir det enklare både för dig och övriga involverade att du inställer dig hos konkursförvaltaren.

...

HANS ÖDÉN
Rekonstruktör och
konkursförvaltare

Projekt rörande borgenärsskyddet vid värdeöverföringar

Jessica Östberg är docent och universitetslektor i bolagsrätt vid Linköpings universitet. Under våren beviljades hon ett stipendium från Stiftelsen Ackordscentralen för en tvåårig studie, där hon kommer att utreda och utvärdera borgenärsskyddsreglerna vid värdeöverföringar samt lämna förslag på en reglering som är tydligare och mer ändamålsenlig.

Bakgrunden till projektet är främst två färska domar från Högsta domstolen, Fox House Holding NJA 2023 s. 779 och Four Gardens HD mål T 5171-23, där det tydliggjorts att borgenärsskyddet vid värdeöverföringar är i hög grad urholkat. I båda fallen väcktes talan av konkursförvaltaren och utgången i målen blev likartad så tillvida att konkursförvaltaren vann framgång endast till en viss del, trots att bolagen i båda fallen hade "tömts" nästan helt på medel.

Avsikten är att i ett första steg göra en ingående studie av borgenärsskydds-

JESSICA ÖSTBERG

reglerna vid värdeöverföringar inklusive sanktionssystemet och att därvid klargöra, analysera och utvärdera reglernas närmare innebörd, inklusive för- och nackdelar med regelverket. Därefter undersöks, utifrån bland annat komparativa och i viss mån rättsekonomiska aspekter, hur en alternativ reglering kan utformas som ligger i linje med den svenska bolagsstyrningsmodellen, men som samtidigt tillgodoser borgenärernas intresse vid värdeöverföringar på ett mer ändamålsenligt sätt. Fokus kommer att ligga på vinstutdelning och förtäckta värdeöverföringar. Boken ska enligt planen vara färdig under hösten/vintern 2027.

Klargörande avseende superförmånsrätten

Högsta domstolen har i ett beslut den 3 juni 2025 i mål Ö 1972-24 klargjort vad som gäller beträffande den så kallade superförmånsrätten, när ett nytt avtal träffas under en företagsrekonstruktion. För att en sådan förmånsrätt ska gälla för ett nytt avtal räcker det inte med att rekonstruktören har godkänt det. Avtalet måste också innebära att borgenären utsätter sig för en ny ekonomisk risk.

RÄTTSNYTT

VILL DU STÄLLA EN FRÅGA?

Mejla den i så fall till:

info@ackordscentralen.se

Möt Henrik Hahr

YRKE: Jurist, konkursförvaltare och likvidator, Ackordscentralen Stockholm.

BAKGRUND: Jur. kand. och fil. kand. i företagsekonomi vid Uppsala universitet. Tidigare biträdande jurist och advokat på advokatfirman Schjødt. Började på Ackordscentralen Stockholm 2023.

FRITID: Mycket av fritiden tillbringas med min fru och vår åtta månader gamla son. Jag gillar också att resa, träna och laga mat, men mitt största intresse är att åka skidor och då helst i Alperna. I lurarna lyssnar jag helst på rock, och på TV:n får det gärna visas en film inom sci-fi eller fantasy.

Vad är det bästa med ditt arbete?

Det bästa är kollegorna som är väldigt trevliga, kunniga och alltid redo att hjälpa till. Jobbet innebär också att man får arbeta med både stora och spännande uppdrag, och det är stor variation på branscherna som vi jobbar med, vilket är väldigt utvecklande.

Vad tar du med dig från åren som advokat in i din nuvarande roll?

Erfarenheten av att hantera komplexa juridiska frågor, vikten av strategiskt tänkande och noggrannhet samt att leverera med hög kvalitet. Advokatetiken har också påverkat mitt sätt att arbeta, särskilt att alltid agera professionellt och med integritet.

Sedan hösten 2024 är du behörig att förordnas till konkursförvaltare. Hur förbereder man sig inför sitt första förordnande?

Genom att ta tillvara på den erfarenhet som har byggts. Jag har förmånen att arbeta med många skickliga konkursförvaltare och har då fått lära mig mycket samt fått en god praktisk förståelse för rollen. Sen är det viktigt att vara strukturerad och organiserad, att kunna fatta välgrundade beslut och att ha en respekt för det stora ansvar som följer med uppdraget.

Du har dels en jur. kand., dels en fil. kand. i företagsekonomi. Hur kompletterar de varandra i ditt arbete?

Det har en stor praktisk fördel i mitt löpande arbete. Företagsekonomin ger mig en djupare förståelse för hur företag fungerar rent ekonomiskt. Den hjälper mig exempelvis med att läsa, förstå och analysera bokföring, årsredovisningar och annan finansiell information, vilket är avgörande för att kunna bedöma ett företags ekonomiska situation.

ACKORDSCENTRALEN STOCKHOLM AB
Strandvägen 35, 114 56 Stockholm
08-670 44 00
info@ackordscentralen.se

ACKORDSCENTRALEN NORRLAND AB
Nygatan 19 B
Box 4066, 904 03 Umeå
090-70 62 00
acnorrland@ackordscentralen.se

ACKORDSCENTRALEN VÄST AB GÖTEBORG
Västra Hamngatan 14
Box 2525, 403 17 Göteborg
031-10 54 50
acgbg@ackordscentralen.se

BORÅS
Yxhammarsgatan 27, 503 31 Borås
033-22 28 50
acboras@ackordscentralen.se

ACKORDSCENTRALEN SYD AB MALMÖ
Nordenskiöldsgatan 24, 211 19 Malmö
010-151 60 50
acmalmo@ackordscentralen.se

KRISTIANSTAD
Östra Storgatan 44, 291 31 Kristianstad
010-151 60 50
acksd@ackordscentralen.se

A
1 8 5 7
C Ackordscentralen